

RAPORT Z WIZYTACJI (ocena programowa)

**dokonanej w dniach 24 – 25 kwietnia 2014 r. na kierunku „psychologia”
prowadzonym w ramach nauk społecznych, na poziomie jednolitych studiów
magisterskich o profilu ogólnoakademickim realizowanych w formie stacjonarnej
i niestacjonarnej na Wydziale Stosowanych Nauk Społecznych Akademii Pedagogiki
Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej w Warszawie**

przez zespół oceniający Polskiej Komisji Akredytacyjnej w składzie:

przewodniczący: prof. dr hab. Amadeusz Krause - członek PKA

członkowie:

prof. dr hab. Zofia Ratajczak

dr hab. Roman Konarski

mgr inż. Katarzyna Nowak

Wiktor Kordyś

Krótką informacją o wizytacji

Należy wskazać przesłanki wizytacji (własna inicjatywa PKA, wniosek ministra, wniosek uczelni) oraz czy jest to pierwsza czy kolejna wizytacja (w tym przypadku informacje, w którym roku została przeprowadzona i jakie były jej wyniki przedstawić w **Załączniku nr 3)**

Polska Komisja Akredytacyjna oceniała jakość kształcenia na wizytowanym kierunku na wniosek Uczelni.

Raport Zespołu Oceniającego został opracowany na podstawie przedłożonego przez Uczelnię raportu samooceny oraz przedstawionej w toku wizytacji dokumentacji, spotkań i rozmów przeprowadzonych z Władzami Uczelni oraz Wydziału, pracownikami i studentami ocenianego kierunku, hospitacji zajęć, wizytacji infrastruktury dydaktycznej oraz przeglądu prac dyplomowych wraz z ich recenzjami.

Załącznik nr 1 Podstawa prawna wizytacji

Załącznik nr 2 Szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego.

1.Koncepcja rozwoju ocenianego kierunku sformułowana przez jednostkę¹.

- 1) Koncepcja kształcenia nawiązuje do misji Uczelni oraz odpowiada celom określonym w strategii jednostki,

Koncepcja kształcenia na ocenianym kierunku studiów została opracowana w oparciu o Misję i Strategię Akademii (Uchwała Nr 5A/08-09 Senatu Akademii

¹ Punkty 1 – 8 wraz z podpunktami odpowiadają kryteriom określonym w statucie Polskiej Komisji Akredytacyjnej.

Pedagogiki Specjalnej z dnia 24 września 2008 r. oraz Uchwała nr 181/11-12 Senatu Akademii Pedagogiki Specjalnej z dnia 19 września 2012r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Akademii na lata 2012-2020), której intencją jest wykształcenie światłych i twórczych profesjonalistów, dbających zarówno o rozwijanie własnej osobowości, zamiłowań naukowych i zawodowych umiejętności praktycznych – jak i troszczących się o wszechstronny rozwój osób i środowisk, na rzecz których będą pracować.

Studia na kierunku psychologia zostały utworzone w Akademii Pedagogiki Specjalnej na Wydziale Stosowanych Nauk Społecznych w roku 2008. Prace nad koncepcją utworzenia w APS kierunku studiów psychologia rozpoczęły się około roku 2006.

Psychologia w APS to pięcioletnie, jednolite studia magisterskie kończące się uzyskaniem tytułu zawodowego magistra i nabyciem uprawnień do wykonywania zawodu psychologa. Plan studiów dla roczników immatrykulowanych przed rokiem akademickim 2012/2013 spełnia wszystkie warunki wymagane w standardach kształcenia MNiSW. Dla rocznika 2012/2013 i kolejnych obowiązuje plan przygotowany zgodnie z Krajowymi Ramami Kwalifikacji.

Program studiów realizuje misję Uczelni, zgodnie z którą w procesie kształcenia szczególny nacisk kładziony jest na profesjonalne przygotowanie studentów do pracy z ludźmi cierpiącymi, niepełnosprawnymi, ubogimi, znajdującymi się w trudnej sytuacji osobistej i społecznej. Profil studiów psychologicznych ukierunkowany jest zarówno na wspomaganie rozwoju osobistego człowieka w całym cyklu życia, jak i rozwoju grup społecznych w różnych środowiskach lokalnych. Przedmioty realizujące misję Uczelni to przykładowo: Zaburzenia psychiczne, Psychoterapia, Metody pomocy osobom chorym psychicznie, Metody terapii i pomocy osobom chorym somatycznie, Pomoc dzieciom chorym somatycznie i opieka paliatywna, Wychowanie i kształcenie, Interwencja kryzysowa, Psychospołeczne aspekty klęsk żywiołowych i katastrof, Poradnictwo psychologiczne, Psychologia zdrowia, Psychospołeczne problemy rodziny, Psychospołeczne problemy szkoły, Psychospołeczne aspekty niepełnosprawności, Wspieranie rozwoju osobowości w całym cyklu życia, Społeczności lokalne, Agresja interpersonalna i w życiu społecznym, Współzależność interesów, Wpływ i zmiana społeczna, Sprawiedliwość społeczna, Ilościowe badania w edukacji, Jakościowe badania w edukacji. W programie studiów umieszczono również przedmioty fundamentalne dla psychologii, takie jak: Biologiczne podstawy zachowania, Psychologia rozwoju, Psychologia społeczna, Psychologia poznawcza, Psychologia różnic indywidualnych, blok metodologiczno-statystyczny itd.

Jednostka przygotowała też swoją strategię na lata 2012-2016. Kluczowymi zdaniami w niej są: działalność naukowa, działalność dydaktyczna, funkcjonowanie wewnętrzne łącznie z polityką kadrową, funkcjonowanie w relacjach zewnętrznych.

Pracowane badania na WSNS mieszczą się w badaniach podstawowych teoretycznych i empirycznych, jak i aplikacyjnych. Problematyka mieści się w zagadnieniach funkcjonowania współczesnego człowieka, jego rodziny i otoczenia.

Ten nurt badań wpisuje się w misję Uczelni poszerzając tradycyjny zakres zainteresowań naukowych związanych z marginalizacją i wykluczeniem społecznym. Tym samym należy stwierdzić iż koncepcja kształcenia na kierunku pedagogika wpisuje się dobrze w misję i strategię Uczelni i Wydziału.

- 2) Wewnętrzni i zewnętrzni interesariusze uczestniczą w procesie określania koncepcji kształcenia na danym kierunku studiów, w tym jego profilu, celów, efektów oraz perspektyw rozwoju.

W określeniu koncepcji kształcenia brali udział zarówno interesariusze zewnętrzni jak i wewnętrzni. — Interesariuszami zewnętrznymi były osoby i instytucje popierające koncepcję tworzenia kierunku psychologia w Akademii Pedagogiki Specjalnej. Byli to Rektor Akademii Medycznej w Warszawie, Dyrektor Centrum Onkologii, Dyrektor Instytutu Psychiatrii i Neurologii, Prezes Fundacji Rozwoju Dziecka im. J. A. Komeńskiego, Prezes Fundacji Pomocy Ludziom Niepełnosprawnym, Prezes Stowarzyszenia Terapeutów, Dyrektor Centrum Metodycznego Pomocy Psychologiczno-Pedagogicznej, Dyrektor Gimnazjum i Liceum Wielokulturowego im. Jacka Kuronia, Dyrektor Szkoły Podstawowej nr 255 im. C.K. Norwida, Dyrektor Zespołu Szkół Specjalnych nr 109, Dyrektor Przedszkola Specjalnego nr 213.

Program nauczania, tzn. cele, założenia i treści przedmiotów, sylabusy oraz plan studiów, były recenzowane przez Senacką Komisję d.s. Jakości Kształcenia w APS i zaakceptowane przez kolegialne ciała decyzyjne Uczelni. Następnie Uchwałą nr 151/07-08 z dnia 21 listopada 2007 r., Senat APS wyraził zgodę na wystąpienie do Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego o nadanie uprawnień do prowadzenia studiów na kierunku pod nazwą psychologia od roku akademickiego 2008/2009. — Po uzyskaniu pozytywnej opinii Państwowej Komisji Akredytacyjnej (Uchwała nr 297/2008 z dn. 15 maja 2008), Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego wydał w dniu 5 czerwca 2008 r. Decyzję o nadaniu Wydziałowi Stosowanych Nauk Społecznych Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej w Warszawie uprawnienia do prowadzenia jednolitych studiów magisterskich na kierunku psychologia.

Ze względu na specyfikę kierunku studiów trudno mówić o wielu możliwościach różnicowania oferty edukacyjnej. Studenci kierunku psychologia mogą wybierać spośród trzech specjalności: Psychologia Kliniczna, Psychologia Wspierania Rozwoju i Kształcenia, Psychologia Społeczności. Wybór specjalności dokonywany jest przez studentów w drugim semestrze drugiego roku studiów. Wybór trzech specjalności należy uznać za wystarczające zróżnicowanie wizytowanego kierunku.

Ocena końcowa 1 kryterium ogólnego w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1) Koncepcja kształcenia poprawnie wpisuje się zarówno w misję i strategię Uczelni i Wydziału. Dotyczy to zadań zarówno związanych z rozwojem osobowym człowieka, jak i zadań społecznych, wynikających z diagnostycznego i interwencyjnego obszaru psychologii.

2) W opracowaniu koncepcji kształcenia na kierunku psychologia brali udział interesariusze zewnętrzni i wewnętrzni. Tradycyjna oferta edukacyjna jednostki jest związana ze specyfiką wizytowanego kierunku.

2. Spójność opracowanego i stosowanego w jednostce opisu zakładanych celów i efektów kształcenia dla ocenianego kierunku oraz system potwierdzający ich osiągnięcie

- 1) Zakładane przez jednostkę efekty kształcenia odnoszące się do danego programu studiów, stopnia i profilu, kształcenia są zgodne z wymogami KRK oraz koncepcją rozwoju kierunku; zakładane efekty kształcenia na kierunkach o profilu praktycznym uwzględniają oczekiwania rynku pracy lub wymagania organizacji zawodowych, umożliwiające uzyskanie uprawnień do wykonywania zawodu, a na kierunkach o profilu ogólnoakademickim wymagania formułowane dla danego obszaru nauki, z której kierunku się wywodzi; opis efektów jest publikowany.

W Jednostce obecnie obowiązują dwa plany studiów i programy kształcenia. Uchwałą nr 114/11-12 Rady Wydziału Stosowanych Nauk Społecznych Akademii Pedagogiki Specjalnej w Warszawie z dnia 28 marca 2012 r. zatwierdzono plany studiów i programy kształcenia dla kierunku psychologia rocznik 2012/2013. Natomiast Uchwałą Nr 28/12-13 Rady Wydziału SNS zatwierdzono plany studiów i programy kształcenia na studiach jednolitych magisterskich na kierunku psychologia obowiązujących od rocznika 2013/2014. Dla rocznika 2013/2013 i kolejnych obowiązuje plan studiów przygotowany w oparciu o efekty kształcenia ujęte w Krajowych Ramach Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego.

Aby zapewnić spójność obszarowych, kierunkowych i przedmiotowych efektów kształcenia Jednostka powołała zespół pracowników Instytutu Psychologii Stosowanej, który przygotował wzorcowe tabele efektów kształcenia w obszarze wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. Tabele wzorcowych efektów kształcenia posłużyły pracownikom Instytutu do przygotowania przedmiotowych efektów kształcenia (w obszarach: wiedzy, umiejętności i kompetencji) dla przedmiotów przez siebie prowadzonych. Każdy pracownik otrzymał także instrukcję, spis czasowników używanych do opisu efektów przedmiotowych oraz wzór sylabusu (Zarządzenie nr 197/11-12 Rektora APS z dnia 9 stycznia 2012 r. w sprawie wzoru sylabusu obowiązującego w APS, sposobu przygotowywania oraz gromadzenia i przechowywania sylabusów przedmiotów realizowanych na studiach I i II stopnia oraz jednolitych magisterskich). Następnie sprawdzano, czy wszystkie efekty kierunkowe zostały uwzględnione w sylabusach. Tak opracowane efekty kształcenia umieszczono w macierzy efektów, wraz z informacją o stopniu ich realizacji przez wszystkie prowadzone przedmioty.

Efekty kształcenia na ocenianym kierunku psychologia zostały przyjęte Uchwałą nr 25/12-13 Senatu Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej z dn. 20.02.2013 r. Efekty kształcenia przyporządkowano głównie do obszaru kształcenia w zakresie nauk społecznych i poszerzono o efekty z obszaru nauk humanistycznych oraz nauk medycznych i nauk o zdrowiu oraz nauk o kulturze fizycznej. Efekty kształcenia opracowano oddzielnie w kategoriach wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych zgodnie z wymogami KRK. Zdefiniowano 18 kierunkowych (K_W01 do K_W18) efektów kształcenia w zakresie wiedzy, 14 kierunkowych (K_U01 do K_U14) efektów w zakresie umiejętności i 7 kierunkowych (K_K01 do K_K07) w zakresie kompetencji społecznych. Zdefiniowane przez Jednostkę efekty kierunkowe pokrywają wszystkie efekty kształcenia w zakresie nauk społecznych (S2A_W01-S2A_W11, S2A_U01-S2A_U11, S2A_K01-S2A_K07) dla profilu ogólnoakademickiego na poziomie kwalifikacji drugiego stopnia, część efektów kształcenia w zakresie nauk humanistycznych (H2A_W02-H2A_W04, H2A_W06, H2A_U01-H2A_U03, H2A_U06, H2A_U08, H2A_K01) dla profilu ogólnoakademickiego na poziomie kwalifikacji drugiego stopnia, oraz część efektów kształcenia w zakresie nauk medycznych, nauk o zdrowiu oraz nauk o kulturze fizycznej dla profilu ogólnoakademickiego na poziomie kwalifikacji pierwszego (M1_W04-M1_W06, M1_W08, M1_M09, M1_W11, M1_U05, M1_U10, M1_K03, M1_K06-M1_K08) i drugiego (M2_W02-M2_W05, M2_U01, M2_U03, M2_U05-M2_U08, M2_K02, M2_K03) stopnia.

Zakładane przez Jednostkę efekty kształcenia odnoszące się do przyjętego programu, stopnia i profilu kształcenia są zgodne z wymogami KRK oraz koncepcją rozwoju kierunku. Przeprowadzona analiza wskazuje, iż zaprojektowane efekty kształcenia mogą być realizowane w ramach programu kształcenia. Poszczególne grupy efektów zachowują wzajemną korelację i są wkomponowane w system praktyk studenckich. Ich osiągnięcie jest zespolone z przewidzianymi w planach studiów modułami kształcenia.

Należy jednak wskazać na nieścisłość, która pojawia się w dokumentacji Jednostki przedstawionej członkom Komisji. Z procentowego udziału liczby punktów ECTS dla każdego z obszarów kształcenia (bez fakultetów) przedstawionego w „Opisie programu kształcenia na kierunku Psychologia – Jednolite studia magisterskie” (s. 12) wynika, że Jednostka realizuje średnio 26% pkt ECTS w obszarze nauk społecznych, 61% pkt ECTS w obszarze nauk humanistycznych i 13% pkt ECTS w obszarze nauk medycznych i nauk o zdrowiu oraz nauk o kulturze fizycznej. Nawet jeżeli przyjmiemy, że wszystkie zajęcia fakultatywne realizują jedynie efekty kształcenia z obszaru nauk społecznych to przedstawiony procentowy podział realizowanych punktów ECTS w obszarach wiedzy

pozostaje w sprzeczności ze strukturą przyjętych przez Jednostkę efektów kształcenia oraz deklaracją Jednostki poczynioną w „Opisie programu kształcenia na kierunku Psychologia – Jednolite studia magisterskie”, że „Kierunek studiów *Psychologia* należy g**ł**ównie do obszaru kształcenia w zakresie nauk społecznych z obszarem nauk humanistycznych i nauk medycznych i nauk o zdrowiu oraz nauk o kulturze fizycznej jako uzupełniającymi” (s. 2).

Kierunkowe oraz przedmiotowe efekty kształcenia są zgodne z koncepcją rozwoju kierunku. Efekty kształcenia łączą wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne z obszaru nauk społecznych, humanistycznych i medycznych zgodnie z ogólną koncepcją kształcenia, która kładzie nacisk na profesjonalne przygotowanie studentów do pracy z ludźmi cierpiącymi, niepełnosprawnymi, ubogimi, znajdującymi się w trudnej sytuacji osobistej i społecznej. Efekty kształcenia zachowują spójność zarówno względem siebie, ale także względem oferowanych specjalności: Psychologia Kliniczna, Psychologia Wspierania Rozwoju i Kształcenia, Psychologia Społeczności. Poszerzenie efektów kształcenia z obszaru nauk społecznych na obszar nauk humanistycznych i nauk medycznych wynika z potrzeby modelowania profilu sylwetki absolwenta, która przewiduje, że absolwenci będą posiadali wiedzę w zakresie badań i teorii wyjaśniających zachowanie człowieka i grup społecznych oraz umiejętności stosowania narzędzi diagnozy psychologicznej, metod poradnictwa, interwencji kryzysowej, elementów psychoterapii. Ważną kompetencją absolwentów wizytowanego kierunku jest także wrażliwość na problematykę zdrowia i choroby, zagadnienia marginalizacji, problemy społeczne i międzykulturowe.

Analiza sylabusów (zawierających przedmiotowe efekty kształcenia) oraz macierzy efektów kształcenia (łączącej efekty kierunkowe z poszczególnymi przedmiotami) ujawnia spójność założonych kierunkowych efektów kształcenia z efektami przedmiotowymi oraz wymagań formułowanych dla obszaru nauk społecznych, a w nim dla dziedziny nauk społecznych i dyscypliny psychologia.

- 2) efekty kształcenia danego programu zostały sformułowane w sposób zrozumiały i są sprawdzalne.

Opis efektów kształcenia dla kierunku psychologia jest publikowany w formie programu studiów oraz sylabusów przedmiotowych. Spis efektów kształcenia jest zamieszczony na stronie Wydziału SNS (zakładka: Kierunki studiów i specjalności - Psychologia). Zgodnie z rozporządzeniem Rektora APS, pracownicy są zobowiązani do złożenia sylabusu realizowanego przedmiotu do końca czerwca każdego roku akademickiego.

Po akceptacji przez koordynatora przedmiotu sylabusy zostają przekazane do systemu USPS i od tego momentu stają się także dostępne dla studentów i pracowników.

Efekty kształcenia zostały sformułowane w sposób zrozumiały i są sprawdzalne. Język formułowania efektów jest zrozumiały i precyzyjny, daje możliwość przełożenia na efekty przedmiotowe oraz stworzenia wskaźników empirycznych pozwalających zweryfikować poziom ich realizacji.

- 3) jednostka stosuje przejrzysty system oceny efektów kształcenia, umożliwiający weryfikację zakładanych celów i ocenę osiągania efektów kształcenia na każdym etapie kształcenia; system ten jest powszechnie dostępny.

Jednostka stosuje przejrzysty system oceny efektów kształcenia, który obejmuje wszystkie etapy kształcenia: (1) system oceny prac zaliczeniowych, projektowych i egzaminacyjnych, (2) system weryfikacji efektów uzyskanych w wyniku odbycia praktyk/stażu, (3) system sprawdzania końcowych efektów (procesu dyplomowania).

W ramach systemu oceny pracy studentów, każdy pracownik ocenia stopień spełnienia przez studenta podanych w sylabusie przedmiotowym efektów w obszarze wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. System oceny pracy studentów obejmuj takie formy jak: testy egzaminacyjne, egzaminy pisemne i ustne, pisemne i ustne kolokwia, raport z prac badawczych, studia przypadków, eseje tematyczne, opracowania wywiadów psychologicznych, dzienniki warsztatów, projekty działań psychoedukacyjnych, profilaktycznych.

Podczas spotkania z członkami Zespołu Oceniającego studenci wyrazili opinie, że wszystkie ważne informacje dotyczące danego przedmiotu (tj. sylabus wraz z dodatkowymi informacjami) są dla nich dostępne. Sylabusy zawierają potrzebne informacje do zdobycia zakładanych efektów kształcenia, a co za tym idzie do zaliczenia danego przedmiotu. Sylabusy zawierają informację na temat literatury, metod prowadzenia zajęć form zaliczenia oraz warunków jakie muszą spełnić w celu zaliczenia przedmiotu.

W Instytucie Psychologii powołano Uchwałą nr 33/12-13 Rady Wydziału SNS APS z dn. 27.03.2013 r. Zespół ds. Analizy Poziomu Osiągania Zakładanych Efektów Kształcenia. W październiku 2013 Zespół przygotował „Sprawozdanie z analizy osiągania założonych efektów kształcenia w roku 2012/2013 na kierunku psychologia”. Analiza struktury ocen z sesji egzaminacyjnych ujawniła systematyczne różnice pomiędzy studentami studiów stacjonarnych i niestacjonarnych (na niekorzyść studentów niestacjonarnych). Ujawniono także problem frekwencji studentów na zajęciach bez przewidzianej kontroli obecności (na

wykładach). Zjawisko to dotyczy głównie studentów niestacjonarnych. W konsekwencji podjęto wysiłek lepszego dopasowania sposobu prowadzenia zajęć do możliwości studentów niestacjonarnych. Skuteczność tych działań doskonalących (np. sprawdzanie i premiowanie obecności na wykładach, komunikacja elektroniczna) będzie weryfikowana w roku akademickim 2013/2014.

Analiza struktury ocen z ostatniej sesji egzaminacyjnej ujawnia, że na wszystkich latach i formach studiów występują wszystkie rodzaje ocen. Należy jednak wskazać, że na studiach w formie stacjonarnej można zauważyć dominację ocen dobrych i wyższych (73% wszystkich ocen to oceny db+ i wyższe), co może świadczyć o stawianiu zbyt niskich wymagań tej grupie studentów. Na studiach w formie niestacjonarnej rozkład ocen jest zbliżony do rozkładu normalnego.

Analiza odpadu (rezygnacja ze studiów) i odsiewu (skreślenie z listy studentów) studentów w poprzednich dwóch latach akademickich ukazuje, że średnio 15% studentów rezygnuje ze studiów w trakcie I roku. Analizy Uczelni wskazują, że w zdecydowanej większości studenci ci nie podejmują studiów mimo rejestracji, gdyż Uczelnia jest tzw. „uczelnią drugiego wyboru”. W kolejnych latach rezygnuje już tylko 1,4% studentów rocznie. Przyczynami tych rezygnacji jest praca zarobkowa i niemożność pogodzenia jej z obecnością na obowiązkowych zajęciach, pogorszenie się możliwości finansowych i niemożność opłacenia czesnego (na studiach niestacjonarnych). Natomiast poziom odsiewu kształtuje się na poziomie 4% i 13,5%, kolejno wśród studentów stacjonarnych i niestacjonarnych. Można uznać, że poziom odsiewu studentów jest charakterystyczny dla normalnego procesu wyruszenia się studentów w trakcie realizacji programu kształcenia.

Weryfikacja efektów kształcenia uzyskanych w wyniku odbycia praktyk/stażu odbywa się zgodnie z Regulaminem praktyk oraz Zasadami odbywania praktyk. Podstawą zaliczenia praktyki przez uczelnianego opiekuna praktyk jest akceptacja wpisów do Dziennika Praktyk, informacje wpisane do Karty Praktykanta APS oraz rozmowy ze studentem. Efekty kształcenia zaplanowane dla praktyki asystenckiej i praktyki specjalistycznej podlegają ocenie. W Karcie Praktykanta APS umieszczono arkusz oceny efektów kształcenia osiągniętych podczas praktyki/wolontariatu/pracy. Ocena wpisywana jest przez zakładowego opiekuna praktyk. Dziennik praktyk, w którym student prowadzi na bieżąco dokumentację w postaci codziennych zapisów czynności wykonywanych podczas praktyk lub Sprawozdanie z odbytego wolontariatu/pracy dostarczają informacji pozwalających zweryfikować efekty zaliczanej praktyki. Wnioski dotyczące organizacji, przebiegu i efektywności praktyk są przekazywane przez studentów bezpośrednio opiekunowi praktyk oraz umieszczane w

corocznym sprawozdaniu dla Dziekana Wydziału sporządzanym przez wszystkich opiekunów praktyk.

W ramach system sprawdzania końcowych efektów kształcenia (procesu dyplomowania) opieka nad magistrantami sprawowana jest w trakcie seminarium magisterskiego oraz w trybie indywidualnych konsultacji. Studenci zapisują się na seminarium dyplomowe, gdzie pozostają pod opieką naukową samodzielnego pracownika naukowo-dydaktycznego (osobę posiadającą tytuł profesora lub stopień doktora habilitowanego), lub też - po uzyskaniu akceptacji Rady Wydziału - pracownika posiadającego stopień doktora. Obok obowiązujących standardów prac magisterskich („Standardy redakcyjne i inne informacje dotyczące pisania prac dyplomowych magisterskich na kierunku psychologia”), dopuszcza się oryginalną, odmienną formę i treść pracy (np. prace oparte o analizy jakościowe, prace interdyscyplinarne psychologiczno-filozoficzne lub psychologiczno-biologiczne), jeśli takie rozwiązanie otrzyma akceptację promotora i magistranta. Każda praca magisterska jest podwójnie recenzowana i sprawdzana systemem antyplagiatowym. Student przygotowuje się do egzaminu dyplomowego znając listę pytań kierunkowych i specjalnościowych (dostępnych na stronie internetowej Uczelni w zakładce Studenci).

W skład Komisji Egzaminacyjnej wchodzi: przewodniczący Komisji, promotor i recenzent. Promotor i recenzent zobowiązani są do wypełnienia druku recenzji pracy dyplomowej. Egzamin składa się z czterech pytań (losowane pytanie kierunkowe i z zakresu specjalności, pytanie recenzenta oraz promotora dotyczące obszaru pracy). Odpowiedź na każde pytanie jest oddzielnie oceniona (skala ocen: od oceny niedostatecznej do bardzo dobrej). Na ocenę na dyplomie składa się ocena z egzaminu (średnia z czterech ocen), średnia ze wszystkich ocen uzyskanych podczas studiów oraz ocena z pracy magisterskiej (uśredniona ocena promotora i recenzenta). Podczas egzaminu dyplomowego wypełniony zostaje protokół egzaminacyjny, który wraz z pozostałymi dokumentami (obie recenzje, egzemplarz pracy dyplomowej, płyta CD, oświadczenie studenta) zostaje złożony w Biurze ds. Immatrykulacji. Analiza pytań egzaminacyjnych zadawanych na egzaminie magisterskim pokazuje, że pytania odnoszą się do zakresu specjalności kandydata oraz obszaru pracy magisterskiej.

- 4) jednostka monitoruje kariery absolwentów na rynku pracy, a uzyskane wyniki wykorzystuje w celu doskonalenia jakości procesu kształcenia.

Jednostka nie posiada wypracowanego i sprawnie działającego systemu monitorowania karier zawodowych absolwentów na rynku pracy. Chociaż Zarządzeniem nr 240/11-12 Rektora APS z dn. 21.09.2012 r. w *sprawie zasad monitorowania przez Akademię Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej karier zawodowych absolwentów* za prowadzenie badań ankietowych absolwentów odpowiedzialne jest Biuro ds. Promocji Rekrutacji i Karier Zawodowych, losy zawodowe absolwentów wizytowanej Jednostki nie są w sposób systematyczny monitorowane. Częściowym wytłumaczeniem tego stanu rzeczy może być fakt, że kierunek psychologia został uruchomiony sześć lat temu i pierwsi

absolwenci opuścili mury Uczelni w roku akademickim 2012/2013. Uczelnia przeprowadziła badanie pt. „Kariery zawodowe absolwentów Akademii Pedagogiki Specjalnej” w 2009 r. w celu poznania opinii absolwentów na temat ukończonych studiów oraz informacji na temat aktualnej sytuacji na rynku pracy. Jednak ani uzyskane w ten sposób doświadczenie ani wyniki tego badania nie są wykorzystywane w celu doskonalenia jakości procesu kształcenia oraz jako podstawa do systematycznego badania losów absolwentów wizytowanej Jednostki. Podejmowane obecnie przez Biuro Karier APS działania, polegające na zbieraniu podpisów studentów na deklaracji zgody uczestniczenia w badaniach oraz prośbie o informację zwrotną w momencie znalezienia pracy, należy scharakteryzować jako pasywne i niewystarczające do zbudowania skutecznego systemu monitorowania karier zawodowych absolwentów.

Załącznik nr 4 Ocena losowo wybranych prac etapowych oraz dyplomowych

Analiza wybranych prac etapowych z dwóch przedmiotów (Diagnoza psychologiczna zaburzeń psychicznych, Psychologia różnic indywidualnych) wskazuje, że zarówno forma prac (egzamin z zamkniętymi pozycjami testowymi, egzamin z otwartymi pozycjami testowymi, krótkie wypracowanie na zadany temat, raport z badania testem) jak i kryteria oceny są adekwatne dla danego poziomu i profilu studiów.

Należy stwierdzić, że organizacja procesu dyplomowania oraz związana z tym dokumentacja jest poprawna. Kompozycja komisji egzaminacyjnej oraz sposób obliczania ogólnego wyniku studiów jest także poprawny. Należy jednak wskazać, że ani oceny prac dyplomowych ani oceny odpowiedzi na pytania egzaminacyjne nie są zróżnicowane. Wśród 20 analizowanych ocen (oceny 4 pytań egzaminacyjnych dla 5 uczniów) 19 odpowiedzi na pytania egzaminacyjne były ocenione na 5,0, a jedna na 4,0. W analogiczny sposób wysoko oceniono 5 wylosowanych prac dyplomowych. Trzy z nich uzyskały ocenę 5,0, jedna ocenę 4,5 i jedna ocenę 4,0. Mało zróżnicowane i wysokie oceny odpowiedzi zarówno na pytania egzaminacyjne jak i prac dyplomowych może świadczyć o zbyt niskich standardach stawianych studentom ocenianej Jednostki.

Należy także wskazać, że analiza wybranych losowo prac dyplomowych wskazała, że Recenzje są przygotowane starannie i czytelnie (pisane na komputerze zgodnie z przyjętym w Jednostce formatem uwzględniającym wszystkie ważne kryteria oceny), chociaż niektóre są zbyt lakoniczne i wręcz szablonowe. W pewnych przypadkach ma się wrażenie, że recenzenci nie czytali zbyt wnikliwie recenzowanych prac.

W trzech przypadkach uznano oceny prac za istotnie zawyżone. W jednym przypadku przy ocenie recenzenta bardzo dobry oceniono pracę niedostatecznie. W pracach tych stwierdzono istotne braki metodologiczne (np. brak problemów badawczych, zbyt mała analiza dotychczasowych badań badanego zagadnienia). W części prac analiza teoretyczna zagadnienia (12-14 stron) nie upoważniała do zaawansowanego wnioskowania i wysuwania rozbudowanych hipotez badawczych). W kontekście oceny prac widoczna jest konieczność poprawy procedury dyplomowania i mechanizmów jej kontroli.

Ocena końcowa 2 kryterium ogólnego⁴: w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1) Założone przez wizytowaną Jednostkę efekty kształcenia są zgodne z wymogami KRK dla Szkolnictwa Wyższego. Przyjęte efekty kształcenia odnoszą się do przyjętego programu studiów, stopnia i profilu kształcenia. Jednostka harmonijnie formułuje cele i efekty kształcenia uwzględniając wiedzę, umiejętności oraz kompetencje społeczne. Przyjęte efekty kształcenia są spójne z ogólną koncepcją kierunku i wkomponują się w koncepcję rozwoju Wydziału oraz misję Uczelni. Efekty kształcenia adresują wymagania dla obszaru nauk społecznych, obszaru nauk humanistycznych, oraz obszaru nauk o nauk medycznych i nauk o zdrowiu oraz nauk o kulturze fizycznej.

2) Efekty kształcenia dla wizytowanego kierunku psychologia zostały sformułowane prawidłowo i są sprawdzalne. Język formułowania efektów jest zrozumiały i precyzyjny, daje możliwość przełożenia na efekty przedmiotowe oraz stworzenia wskaźników empirycznych pozwalających zweryfikować poziom ich realizacji. Ponadto studenci obecni na spotkaniu z przedstawicielami Zespołu Oceniającego potwierdzili że efekty kształcenia sformułowane są w sposób dla nich zrozumiały.

3) Wizytowana Jednostka stosuje przejrzysty i spójny system oceny efektów kształcenia. System ten pozwala na weryfikację zakładanych celów i ocenę osiągania efektów kształcenia i jest zgodny z zaleceniami KRK. System oceny efektów kształcenia jest powszechnie dostępny. Wymagania stawiane studentów są jasno określone, sposób oceniania jest im dobrze znany i przedstawiany na początku semestru, a zastosowane procedury weryfikacji efektów są obiektywne. Na szczególne wyróżnienie zasługują prowadzone w Jednostce prace Zespołu ds. Analizy Poziomu Osiągania Zakładanych Efektów Kształcenia nad monitorowaniem poziomu osiągania zakładanych efektów kształcenia. Analiza wybranych wyników egzaminów i prac dyplomowych wykazała mało zróżnicowane i wysokie oceny odpowiedzi na pytania

egzaminacyjne jak i prac dyplomowych, co może świadczyć o zbyt niskich standardach wymagań stawianych studentom.

4) Jednostka nie posiada wypracowanego i sprawnie działającego systemu monitorowania karier zawodowych absolwentów na rynku pracy. Uczelnia przeprowadziła badanie losów absolwentów, jednak w Uczelni nie monitoruje się losów absolwentów w sposób systematyczny. Chociaż potrzeba prowadzenia takich badań w Jednostce jest dobrze rozpoznana to obecnie podejmowane przez Biuro Karier APS działania należy scharakteryzować jako pasywne i niewystarczające do zbudowania skutecznego systemu monitorowania karier zawodowych absolwentów.

3. Program studiów umożliwia osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

- 1) Realizowany program kształcenia umożliwia studentom osiągnięcie każdego z zakładanych celów i efektów kształcenia oraz uzyskanie zakładanej struktury kwalifikacji absolwenta.

Realizowany przez wizytowaną Jednostkę program kształcenia umożliwia osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia oraz uzyskanie zakładanej struktury kwalifikacji absolwenta w trzech projektowanych specjalnościach: psychologia kliniczna, psychologia wspierania rozwoju i kształcenia, psychologia społeczności. Potwierdza to zestawienie informacji o misji Uczelni, sylwetce absolwenta, programie studiów i specjalności, sylabusach. Jednostka harmonijnie łączy zajęcia akademickie z badaniami empirycznymi i praktykami zawodowymi.

Czas trwania studiów oraz forma kształcenia umożliwia osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia. Kształcenie na kierunku psychologia na Wydziale Stosowanych Nauk Społecznych APS w Warszawie odbywa się na jednolitych studiach magisterskich o profilu ogólnie akademickim w formie studiów stacjonarnych i niestacjonarnych. Studia trwają 5 lat (10 semestrów). Najnowszy program kształcenia został przyjęty Uchwałą nr 28/12-13 Rady Wydziału SNS APS z dn. 27.03.2013 r. Program kształcenia obejmuje efekty kształcenia przyjęte Uchwałą nr 25/12-13 Senatu APS z dn. 20.02.2013 r.

W ciągu pięciu lat student musi uzyskać 308 i 306 punktów ECTS, kolejno na studiach w formie stacjonarnej i niestacjonarnej, co jest zgodne z zapisami Ustawy „Prawo o szkolnictwie wyższym”. Różnica w liczbie realizowanych punktów ECTS wynika z braku zajęć z WF w programie studiów w formie niestacjonarnej. Program studiów obejmuje 5 kategorii zajęć: 1) z zakresu podstawowych dyscyplin nauki (199 i 197 pkt ECTS, kolejno na

studiach w formie stacjonarnej i niestacjonarnej), 2) o charakterze praktycznym (26, 46 i 36 pkt ECTS, kolejno dla specjalności „Psychologia kliniczna”, „Psychologia wspierania rozwoju i kształcenia”, „Psychologia społeczności”), 3) fakultety ogólnouczelniane lub zrealizowane na innym kierunku (39 i 37 pkt ECTS, kolejno na studiach w formie stacjonarnej i niestacjonarnej), 4) lektorat z języków obcych (7 punktów ECTS), 5) zajęcia z wychowania fizycznego (2 pkt ECTS, tylko na studiach stacjonarnych). Łączny wymiar punktów ECTS dla modułów kształcenia, które student może samodzielnie wybrać wynosi 107 (35%).

Punktacja ECTS jest podana w sylabusach przedmiotowych i uzasadniona formą zajęć, czasem ich trwania, wskazanym nakładem pracy studenta. Jednostka przyjęła zasadę, że jeden punkt ECTS odpowiada efektem kształcenia, których uzyskanie wymaga od studenta średnio 30 godzin pracy obejmującej zajęcia zorganizowane zgodnie z planem studiów (zajęcia kontaktowe) oraz indywidualną pracę określoną w sylabusach przedmiotowych. Należy zatem stwierdzić, że zaplanowana liczba punktów ECTS dla poszczególnych modułów, a w ich ramach dla poszczególnych przedmiotów, jest zgodna z normą rozporządzenia MNiSW, która stanowi, że jeden punkt ECTS odpowiada średnio 25-30 godzinom pracy studenta.

Generalnie należy uznać, że sekwencja modułów w planach studiów oraz dobór treści programowych nie budzi zastrzeżeń. Wyjątek stanowi moduł „Statystyka wielozmiennowa” ulokowany w sem. zimowym II roku studiów, w tym samym semestrze co moduły „Statystyka” i „Zastosowanie statystyki w badaniach społecznych”, które można zaliczyć do kategorii wprowadzenia do obszaru statystyki. Należy wskazać, że skuteczna realizacja wyznaczonych efektów kształcenia dla modułu „Statystyka wielozmiennowa” wymaga znajomości treści programowych (np. pojęcie rozkładu, miar opisowych, miar zależności) realizowanych w ramach obu modułów wprowadzających do statystyki („Statystyka” i „Zastosowanie statystyki w badaniach społecznych”).

Formy prowadzenia zajęć dydaktycznych i metod kształcenia pozwalają na osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia. W wizytowanej Jednostce stosuje się cztery formy prowadzenia zajęć dydaktycznych: wykład, ćwiczenia, seminarium laboratorium/warsztat. Formy te powiązane są z treściami zajęć i są typowe dla zajęć we wskazanych obszarach nauk.

Studentom wizytowanego kierunku dostępne są różnorodne formy umożliwiające indywidualizację procesu kształcenia. Rozwiązania te podzielone są na trzy kategorie: rozwiązania oferowane wszystkim studentom APS, rozwiązania ukierunkowane na studentów

psychologii, rozwiązania skierowane do studentów z niepełnosprawnością. Do rozwiązań oferowanych wszystkim studentów APS (w tym studentom psychologii) należy indywidualizacja studiowania, możliwość równoległego podjęcia studiów na drugim kierunku, wspieranie mobilności i rozwoju naukowego studentów. Zgodnie z Regulaminem studiów w APS zindywidualizowany tok studiowania może przyjąć formę Indywidualnego Programu Kształcenia lub formę Indywidualnej Organizacji Studiów. Indywidualny Program Kształcenia adresowany jest do wybitnych studentów (osiągających średnią z wszystkich przedmiotów na minimalnym poziomie 4,5) natomiast Indywidualna Organizacja Studiów przyznawana jest studentom, którzy ze względu na drugi kierunek studiów lub wydarzenia losowe nie mogą uczestniczyć w zajęciach swojej grupy dziekańskiej. Zgodnie z Uchwałą nr 35/08-09 Rady WSNS APS z dn. 23.09.2009 r. wyróżniający się studenci mogą ubiegać się o podjęcie studiów równoległych po zaliczeniu co najmniej pierwszego roku studiów. Wspieranie mobilności studentów odbywa się głównie w ramach programu Erasmus (Zarządzenie nr 136A/10-11 Rektora APS z dn. 5.01.2011 r.).

Indywidualizacja procesu kształcenia ukierunkowana na studentów psychologii realizowana jest w ramach działalności doradców studentów, kierowników specjalności, opiekunów naukowych studentów-stażystów, studenckich kół naukowych na kierunku psychologia, seminariów magisterskich, zajęć fakultatywnych, praktyk studenckich.

Rozwiązania pozwalające na indywidualizację procesu kształcenia studentów z niepełnosprawnością uwzględnione są w obowiązującym w APS Regulaminie studiów (§10, §25, §29). Rozwiązania te zostały opisane w wydanym przez rektora APS Postanowieniu z dn. 15.11.2007 r. w sprawie rozwiązań alternatywnych stosowanych wobec studentów niepełnosprawnych APS. Do tych rozwiązań można zaliczyć: dostosowanie formy zaliczenia zajęć do potrzeb i możliwości studenta, zgodę na zwiększenie liczby absencji, zgodę na obecność osób trzecich podczas zajęć, zgodę na wykorzystanie specjalistycznych urządzeń technicznych podczas wykładów i ćwiczeń.

O jakości kształcenia na wizytowany kierunku decyduje nie tylko oferta zajęć dydaktycznych, ale również kompleksowy system praktyk studenckich harmonijnie wkomponowanych w program studiów. Praktyki obowiązują wszystkich studentów kierunku psychologia, a realizowane są na III i IV roku studiów w łącznej liczbie 160 godzin, po 80 godzin w roku akademickim. Na III roku studiów studenci odbywają praktykę asystencką polegającą w głównej mierze na obserwacji. Na IV roku studiów praktyka przyjmuje charakter specjalistyczny i wymaga nie tylko obserwacji, ale również aktywnego uczestnictwa studenta w działaniach placówki, w której realizuje praktykę. Głównym celem praktyk jest

pogłębienie wiedzy zdobytej podczas studiów, pozyskanie nowych wiadomości i umiejętności oraz wdrożenie studentów do przyszłej pracy zawodowej. Forma i miejsce praktyki dopasowane są do wybranej specjalności studenta. Studenci, którzy wybrali specjalność „psychologia kliniczna” odbywają praktyki w ośrodkach terapeutycznych, poradniach i placówkach medycznych oferujących różnorodne formy wsparcia i pomocy psychologicznej. Studenci wybierający specjalność „psychologia wspierania rozwoju i kształcenia” lub „psychologia społeczności” odbywają praktyki w jednostkach służb społecznych, instytucjach i organizacjach pozarządowych działających w sferze kultury, wychowania i niepełnosprawności.

System kontroli i zaliczania praktyk umożliwia nabycie przez studenta umiejętności praktycznych. System ten ujęty jest w Regulaminie praktyk (załącznik do Uchwały nr 4/12-13 Rady Wydziału Stosowanych Nauk Społecznych APS z dn. 26.09.2012 r.) oraz w „Zasadach odbywania praktyk studenckich na kierunku psychologia obowiązujących od roku akademickiego 2012-2013” (załącznik do Uchwały nr 5-12/13 Rady Wydziału Stosowanych Nauk Społecznych APS z dn. 26.09.2012 r.). Zasady odbywania praktyk określają: cele praktyk, warunki, czas trwania i miejsce ich realizacji, obowiązki wszystkich zaangażowanych w organizację praktyk stron oraz warunki zaliczenia. Opiekun praktyk odpowiedzialny jest za przeprowadzenie praktyk wg ustalonych ogólnie zasad. Opiekun praktyk wyznaczony jest osobno dla każdej specjalności.

Student wybierając miejsce praktyk korzysta z listy praktyk udostępnionej przez opiekuna praktyk. Student ma także możliwość samodzielnego ustalenia miejsca praktyki oraz zaliczenia w poczet praktyki dotychczasowej pracy zawodowej, wcześniejszego stażu lub wolontariatu odbytego w jednostce odpowiadającej wymaganiom zapisanym w „Zasadach odbywania praktyk studenckich na kierunku psychologia obowiązujących od roku akademickiego 2012-2013”.

Warunkiem zaliczenia praktyk jest wypełniona Karta Praktykanta APS oraz wypełnienie Dziennika praktyk lub Sprawozdania z odbytego wolontariatu/pracy. Student zobowiązany jest do przedstawienia opiekunowi praktyk dokumentacji potwierdzającej odbycie praktyk nie później niż w tydzień od ukończenia praktyk wyznaczonych w harmonogramie praktyk. Podstawą zaliczenia praktyk jest uzyskanie efektów kształcenia określonych dla kierunku studiów. Zaliczenie praktyki dokonuje opiekun praktyk.

- 2) Zakładane efekty kształcenia, treści programowe, formy zajęć oraz stosowane metody dydaktyczne tworzą spójną całość.

Należy stwierdzić, że zakładane efekty kształcenia, treści programowe, formy zajęć oraz stosowane metody dydaktyczne tworzą spójną całość. Program studiów i praktyki wzajemnie się uzupełniają. Praktyki umożliwiają studentom nabycie umiejętności praktycznych w wybranej specjalności.

Ocena końcowa 3 kryterium ogólnego⁴: w pełni
Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1) Realizowany program kształcenia umożliwia studentom osiągnięcie każdego z zakładanych celów i efektów kształcenia oraz uzyskanie zakładanej struktury kwalifikacji absolwenta. Nie ma zastrzeżeń co do czasu trwania zajęć, treści i form dydaktycznych oraz przyjętej ocenie nakładu pracy studenta w formie punktów ECTS. Jednostka zapewnia studentom możliwości indywidualizacji procesu kształcenia. Z wyjątkiem umiejscowienia modułu „Statystyka wielozmiennowa” w pierwszym semestrze drugiego roku studiów sekwencję modułów i przedmiotów w planie i programie studiów należy uznać za prawidłową. Jednostka wdrożyła mechanizmy dające możliwość indywidualizacji procesu kształcenia.

2) Zakładane efekty kształcenia, treści programowe, formy zajęć oraz stosowane metody dydaktyczne tworzą spójną całość. Program studiów i praktyk są kompatybilne, umożliwiają kontakty z przyszłymi pracodawcami, znalezienie zatrudnienia oraz dostosowywanie kwalifikacji studentów do potrzeb rynku pracy. Program i miejsca praktyk są dostosowane do wybranej specjalności programu studiów.

4. Liczba i jakość kadry dydaktycznej a możliwość zagwarantowania realizacji celów edukacyjnych programu studiów

- 1) Liczba pracowników naukowo-dydaktycznych i struktura ich kwalifikacji umożliwiają osiągnięcie założonych celów kształcenia i efektów realizacji danego programu,

Liczba pracowników dydaktycznych na wizytowanym kierunku wynosi 110 z czego aż 35 wchodzi w skład minimum kadrowego (w tym 12 pracowników samodzielnych). Kwalifikacje szczegółowe kadry z poza minimum i minimum kadrowego przedstawiono w złącznikach. Zajęcia prowadzone są w większości przypadków ściśle z kwalifikacjami i dorobkiem kadry. Ogólna liczba i jakość kadry może gwarantować realizację celów edukacyjnych programu studiów.

- 2) dorobek naukowy i kwalifikacje dydaktyczne kadry, zwłaszcza tworzącej minimum kadrowe, są adekwatne do realizowanego programu i zakładanych efektów kształcenia; na kierunkach o profilu praktycznym w procesie kształcenia uczestniczą nauczyciele z doświadczeniem praktycznym, związanym z danym kierunkiem studiów,

Uczelnia zgłosiła do minimum kadrowego 5 nauczycieli akademickich z tytułem naukowym profesora, 8 nauczycieli akademickich ze stopniem naukowym doktora habilitowanego oraz 22 ze stopniem naukowym doktora. Osoby zgłoszone do minimum kadrowego spełniają warunki określone w § 16 pkt 1 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 5 października 2011 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. Nr 243, poz. 1445 z późn. zm.), tj.: „Minimum kadrowe dla jednolitych studiów magisterskich na kierunku studiów, związanym z kształceniem w zakresie „psychologii” stanowi co najmniej sześciu samodzielnych nauczycieli akademickich oraz co najmniej ośmiu nauczycieli Makademickich posiadających stopień naukowy doktora” oraz § 13 pkt. 3, tj.: „Nauczycie akademicki może być wliczony do minimum kadrowego w danym roku akademickim, jeżeli osobiście prowadzi na danym kierunku studiów zajęcia dydaktyczne w wymiarze co najmniej 30 godzin zajęć dydaktycznych, w przypadku samodzielnych nauczyciel i akademickich i co najmniej 60 godzin zajęć dydaktycznych, w przypadku nauczycieli akademickich posiadających stopień naukowy doktora lub tytuł zawodowy magistra”. Uczelnia stosuje wzór oświadczenia o wyrażeniu zgody na wliczenie do minimum kadrowego, który pozwala na stwierdzenie, i że wszystkie osoby zgłoszone do minimum kadrowego spełniają warunki określone w art. 112 a ustawy z dn. 27 lipca 2005 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2012 r., poz. 572 i 742). W teczkach osobowych znajdują się dokumenty pozwalające na uznanie deklarowanych tytułów i stopni naukowych. Umowy o pracę zawierają wymagane prawem elementy.

Po analizie dorobku naukowego osób wchodzących w skład minimum kadrowego należy stwierdzić, że jest on zgodny z dyscypliną w której realizowane są efekty kształcenia dla kierunku psychologia. Zastrzeżeń nie budzą zarówno kwalifikacje kadry jak i obsada poszczególnych przedmiotów. Uczelnia spełnia w pełni wymogi minimum kadrowego dla kierunku. Stosunek nauczycieli akademickich do liczby studentów wynosi ok. 1: 23 i spełnia wymogi odpowiednich rozporządzeń w tym zakresie. Minimum kadrowe ocenić należy jako stabilne.

- 3) jednostka prowadzi politykę kadrową sprzyjającą podnoszeniu kwalifikacji i zapewnia pracownikom warunki rozwoju naukowego i dydaktycznego, w tym także przez wymianę z uczelniami i jednostkami naukowo-badawczymi w kraju i za granicą.

W tabeli poniżej zaprezentowano zbiorcze dane dotyczące rozwoju naukowego kadry Instytutu Psychologii Stosowanej w latach 2008-2013.

Rozwój kadry naukowo – dydaktycznej
Liczba stopni i tytułów naukowych uzyskanych przez pracowników Wydziału Stosowanych Nauk Społecznych

Rok	Doktoraty	Habilitacje	Tytuły profesora
2013	2 (1)	3 (3)	- (-)
2012	1 (0)	- (-)	- (-)
2011	1 (1)	1 (1)	- (-)
2010	1 (0)	- (-)	- (-)
2009	1 (1)	1 (0)	- (-)
2008	1 (0)	3 (1)	- (-)
RAZEM:	7 (3)	8 (5)	- (-)

Opis i ocena realizowanej polityki kadrowej oraz systemu wspierającego rozwój kadry naukowo-dydaktycznej

Według deklaracji Uczelni Polityka kadrowa Instytutu Psychologii Stosowanej polega na:

- a) działaniach wspierających naukowy rozwój pracowników Instytutu;
- b) pozyskiwaniu pracowników rokujących szybki rozwój naukowy lub będących doświadczonymi specjalistami w obszarach działalności Instytutu.
 - a. Wsparcie w rozwoju naukowym pracowników realizowane jest poprzez:
 - comiesięczne zebrania Instytutu o charakterze naukowym i częściowo organizacyjnym (prezentacje projektów badawczych, doniesienia z badań własnych, dyskusje nad istotnymi problemami naukowymi, dydaktycznymi lub problemami środowiska);
 - zebrania naukowe w ramach Katedr i Zakładów;
 - tworzenie zespołów badawczych wewnątrz lub pomiędzy Katedrami i Zakładami lub zespołów międzyjednostkowych
 - organizację spotkań z wybitnymi naukowcami w dziedzinie psychologii oraz laureatami stypendiów dla młodych naukowców „Polityki”.
 - finansowanie w drodze konkursowej projektów badawczych;
 - finansowanie czynnego udziału w wybranych konferencjach krajowych i zagranicznych;
 - umożliwienie urlopów naukowych pracownikom kończącym doktoraty lub habilitacje;
 - zgłoszenia i opiniowanie kandydatur do stypendiów naukowych Rektora i Ministra;
 - umożliwienie indywidualnych lub wspólnych publikacji w Wydawnictwie APS;
 - szkolenia podnoszące kwalifikacje badawcze pracowników Instytutu (zrealizowano szkolenia: analiza statystyczna przy użyciu programu SPSS; modelowanie równań strukturalnych SEM z wykorzystaniem programu AMOS; wstęp do metaanalizy).
 - b. Pozyskiwanie nowej kadry naukowo-dydaktycznej jest dostosowane do potrzeb Instytutu oraz możliwości finansowych Uczelni. Konkursy na stanowiska nauczycieli akademickich są ogłaszane w Biuletynie Informacji Publicznej dostępnym na stronie internetowej Uczelni. Procedura rekrutacyjna obejmuje analizę dokumentów przez komisję instytutową i rektorską oraz rozmowę z kandydatami. W roku akademickim 2012/2013 i 2013/2014 odbyły się 4 konkursy na stanowisko profesora, 2 konkursy na stanowisko adiunkta oraz 2 konkursy na stanowisko asystenta.

Ocena końcowa 4 kryterium ogólnego³ w pełni
Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1) Liczba kadry i ich kwalifikacje w pełni pokrywają zapotrzebowanie dydaktyczne jednostki dla prowadzenia ocenianego kierunku. Obsada zajęć dydaktycznych nie budzi zastrzeżeń.

2) Uczelnia posiada imponujące i w pełni wystarczające minimum kadrowe do prowadzenia kierunku psychologia

3) Rozwój kadry i politykę kadrową jednostki należy ocenić pozytywnie. Jednak należy zwrócić uwagę, że przy tak znacznej liczbie adiunktów liczba habilitacji (8) w ostatnich 5 latach nie jest imponująca. Uczelnia powinna zintensyfikować działania zmierzające do zwiększonej ilości habilitacji wśród pracowników własnych. Zwraca też uwagę brak awansów profesorskich w grupie osób z minimum kadrowego.

5. Infrastruktura dydaktyczna i naukowa, którą dysponuje jednostka a możliwość realizacji zakładanych efektów kształcenia oraz prowadzonych badań naukowych

Uczelnia zapewnia bazę materialną, niezbędną do osiągnięcia końcowych efektów kształcenia na ocenianym kierunku studiów, a także uwzględniająca potrzeby osób niepełnosprawnych.

Baza dydaktyczna

Akademia Pedagogiki Specjalnej usytuowana jest w czterech obiektach. Aktualnie wykorzystywana baza dydaktyczna obejmuje kompleks trzech budynków APS w Warszawie przy ul. Szczęśliwickiej 40. Zlokalizowana jest tu siedziba władz Uczelni oraz Wydziałów Nauk Pedagogicznych (WNP) i Stosowanych Nauk Społecznych (WSNS): 6 instytutów i 1 samodzielnej katedry (3 instytuty i 1 samodzielna katedra na WNP, 3 instytuty na WSNS), którym podlega 11 katedr i 14 zakładów wchodzących w skład instytutów, 20 pracowników, międzywydziałowe Studium Wychowania Fizycznego i Sportu, Studium Praktycznej Nauki Języków Obcych, Biblioteka Główna oraz jednostki organizacyjne administracji. Wszystkie jednostki naukowo-dydaktyczne mają w kompleksie do dyspozycji 78 sal wykładowych (w tym 1 dużą aulę na 400 miejsc i 2 aule mniejsze, każda na 200 miejsc, wyposażone w wysokiej jakości sprzęt audiowizualny), 31 średnich sal wykładowych, 30 sal ćwiczeniowych, 1 salę gimnastyczną, 3 sale mniejsze dla sekcji gimnastycznych. Łączna powierzchnia wykorzystywana na cele dydaktyczne w obiektach A, B i C wynosi 4 558,2 m². Sale dydaktyczne wyposażone są w rzutniki, telewizory i odtwarzacze DVD. Do wypożyczenia przez prowadzących zajęcia są laptopy.

Akademia dysponuje również obiektem usytuowanym w Warszawie przy ul. Spiskiej 16, który wykorzystywany był do czerwca 2006 r. jako dom studenta. Senat APS podjął uchwałę o zmianie przeznaczenia obiektu i po wykonaniu prac adaptacyjno-remontowych w październiku 2007 r. przeniesiono tam Instytut Edukacji Artystycznej WNP, który do swej wyłącznej dyspozycji otrzymał pomieszczenia (sale wykładowe, ćwiczeniowe, pracownie, pomieszczenia do pracy naukowej i organizacyjnej) o łącznej powierzchni 940 m². Uwolniona przestrzeń w obiektach A-C (ok. 300 m²) została w całości przeznaczona dla Wydziału Stosowanych Nauk Społecznych.

Każdy z działających na obu Wydziałach Uczelni instytutów posiada własną, bazę, na którą składają się pomieszczenia dla pracowników, sale seminaryjne oraz pracownie

dydaktyczne i badawcze. Ze względu na centralne planowanie zajęć dydaktycznych wszystkie sale wykładowe współużytkowane są przez oba Wydziały.

Instytuty posiadają wydzielone gabinety kierownictwa oraz sekretariaty. Wszystkie instytuty oraz wchodzące w ich skład jednostki wyposażone są w niezbędny sprzęt biurowy i naukowo-badawczy oraz podręczne księgozbiory. Instytuty i wchodzące w ich skład jednostki dysponują łącznie około 200 komputerami, kserokopiarkami oraz nowoczesnym sprzętem audiowizualnym (panele projekcyjne, skanery, czytniki, tablice interaktywne, rzutniki pisma itp.) Wszystkie jednostki naukowo-dydaktyczne oraz administracyjne podłączone są do Internetu, istnieje także wewnętrzna sieć intranetowa. Uczelnia dysponuje programem SPSS.

Studenci Akademii na terenie uczelni mają dostęp do bezprzewodowego Internetu oraz kiosków internetowych.

Na spotkaniu z kadrą zwrócono uwagę na brak laboratoriów badań empirycznych oraz na trudne warunki lokalowe pracowników (dzielenie gabinetów z wieloma innymi pracownikami). Uwagi kadry na temat braków w infrastrukturze obniżają ocenę tego kryterium.

Biblioteka

Biblioteka Główna APS, obok najbogatszego w kraju księgozbioru z zakresu pedagogiki specjalnej, gromadzi również literaturę naukową z zakresu pedagogiki ogólnej i innych gałęzi wiedzy: psychologii, medycyny, filozofii, nauk społecznych. O wartości księgozbioru świadczy duża liczba zamówień kierowanych do naszej biblioteki z innych bibliotek w ramach wypożyczeń międzybibliotecznych. Księgozbiór liczy obecnie ponad 120 000 woluminów. W katalogach bibliotecznych znajduje się obszerny zbiór podstawowych dla psychologii publikacji (polsko i obcojęzycznych, podręczników). Liczba tytułów z zakresu psychologii i nauk pokrewnych wynosi około 2000 tytułów, zaś liczba egzemplarzy łącznie sięga blisko 14 000 woluminów. W bieżącej prenumeracie znajduje się ponad 150 tytułów czasopism krajowych i zagranicznych (łącznie z prasą), wśród których są czasopisma psychologiczne. Studenci i pracownicy naukowcy posiadają również dostęp do bazy EBSCO oraz I-buk, zarówno na terenie uczelni, jak i poza nią.

W ciągu ostatnich lat biblioteka osiągnęła znaczący zakres komputeryzacji. Skomputeryzowana jest informacja o zbiorach biblioteki. Katalog książek (w tym zbiorów specjalnych) jest dostępny z terminali znajdujących się na terenie biblioteki, jak też w Internecie. Wypożyczenia dokonywane są również w systemie komputerowym. Rok akademicki 2013/2014 będzie trzecim rokiem sukcesywnego wprowadzania jako karty bibliotecznej – elektronicznej legitymacji studenckiej (ELS). Na terenie Biblioteki możliwe jest odpłatne korzystanie z samoobsługowych kserografów.

W Informatorium studenci mają dostęp do Internetu; można tam również uzyskać pomoc w poszukiwaniach bibliografii z baz uczelnianych, lokalnych i z katalogów bibliotek naukowych oraz z bazy EBSCO.

Pracownia Testów Psychologicznych

Od pierwszego roku uruchomienia studiów psychologicznych w APS rozpoczęto prace nad organizacją Pracowni Testów Psychologicznych. Pracownia Testów Psychologicznych mieści się obecnie w obrębie kompleksu bibliotecznego, w wydzielonej sali nr 2306. W

zbiorach pracowni znajdują się licencjonowane przez PTP testy w wersji papierowej oraz w wersji elektronicznej. Pełny katalog testów znajduje się na stronie internetowej APS. Studenci mogą używać 5 oprogramowanych komputerów. W roku akademickim 2013/2014, podobnie jak w latach poprzednich, w Pracowni Testów wyznaczono 6-godzinne dyżury od wtorku do soboty w każdym tygodniu.

Laboratorium badawcze/pokój do badań

W roku akademickim 2013/2014 rozpoczęto organizację laboratorium badawczego Wydziału Stosowanych Nauk Społecznych. Opiekę nad laboratorium sprawować będzie Instytut Psychologii Stosowanej. Obecnie trwają prace nad wyposażeniem pomieszczenia ulokowanego w budynku APS przy ulicy Spiskiej 21. Sala laboratorium dostosowana będzie do badań eksperymentalnych (w tym badań z użyciem EEG oraz aparatury komputerowej do analiz czasów reakcji), badań kwestionariuszowych przeprowadzanych indywidualnie i w małych grupach, badań społecznych typu „focus”, badań klinicznych. W pomieszczeniu laboratorium planowane jest wydzielenie miejsca, gdzie dyżury będzie pełnić Psychologiczna Poradnia Konsultacyjna dla Studentów.

Studenci niepełnosprawni

Uczelnia kładzie duży nacisk na stwarzanie udogodnień dla studentów niepełnosprawnych. Niepełnosprawni kandydaci na studia, przystępujący do egzaminu, mają do dyspozycji odrębne pomieszczenie lub pomoce techniczne. Dla osób niewidomych i słabo widzących egzaminy wstępne (testy) są przeprowadzane w systemie pisma Braille’a, druku powiększonym lub z pomocą lektora, a czas trwania egzaminu ulega przedłużeniu o 50%. Można też liczyć na pomoc przewodników podczas egzaminów wstępnych. Uczelnia wyposażona jest w powielarkę TWINKLE oraz drukarkę i kopiarkę Braille’a. Prowadzone są również prace nad wprowadzeniem możliwości nagrywania przez wolontariuszy książek na taśmy magnetofonowe. Osobom niesłyszącym oferowana jest pomoc tłumaczy migowych, a na okres studiów jest możliwe wypożyczenie urządzeń wspomagających słyszenie Solaris 1/1. Poza tym sala ćwiczeń jest wyposażona w klasowy system nagłośnienia (z torem transmisji FM Soundfield), dwa nagłaśniające systemy przenośne Radium, oraz na auli C system *on vave*. Osoby z niesprawnością rąk część pisemną egzaminów mogą zdawać przy wykorzystaniu komputera lub z pomocą lektora, a czas trwania ulega przedłużeniu o 50 %. Dla osób poruszających się na wózkach egzaminy będą się odbywać w pełni dostępnych pomieszczeniach. Uczelnia posiada także specjalne pomieszczenia rehabilitacyjno-treningowe oraz pracownię komputerową przystosowaną dla osób niepełnosprawnych. Miejsca doboru praktyk oceniono prawidłowo.

Ocena końcowa 5 kryterium ogólnego⁴ w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryterium szczegółowego

Uczelnia posiada dobrze rozwiniętą bazę dydaktyczną i biblioteczną. Sale dydaktyczne są dobrze wyposażone.

Jednak w kwestii infrastruktury krytycznie wypowiadali się pracownicy uczelni. Wskazywali przede wszystkim na brak laboratorium badań empirycznych i trudne

warunki lokalowe dla ich pracy indywidualnej (wielosobowe gabinety pracowników utrudniają prowadzenie dyżurów i kontakty ze studentami).

6.Badania naukowe prowadzone przez jednostkę w zakresie obszaru/obszarów kształcenia, do którego został przyporządkowany oceniany kierunek studiów

Rezultaty prowadzonych badań naukowych są wykorzystywane w procesie kształcenia; na kierunkach o profilu ogólnoakademickim jednostka stwarza studentom możliwość uczestnictwa w badaniach naukowych oraz zdobycia wiedzy i umiejętności przydatnych w pracy naukowo-badawczej.

Jednostka prowadzi badania naukowe w obszarach , dziedzinach i dyscyplinach naukowych związanych z oferowanymi studiami, a wyniki tych badań oraz najnowsze osiągnięcia nauki w danym obszarze wykorzystuje w procesie kształcenia. Jednostka stwarza doktorantom warunki do prowadzenia samodzielnych badań naukowych, a studentom umożliwia udział w badaniach przez nią prowadzonych.

W Instytucie Psychologii prowadzone są badania o zróżnicowanej tematyce, w różnych obszarach, zakresach i zróżnicowanych potencjalnych zastosowaniach; To wynika z misji całej Uczelni, jej zadań programowych, sposobów finansowania wynikających z polityki naukowej resortu i zadań dydaktycznych związanych z prowadzeniem kierunku kształcenia na jednolitych studiach magisterskich z zakresu psychologii. W obrębie każdego niemal kierunku badań widać wyraźnie związki merytoryczne z szeroko rozumianą psychologią społeczną, zaś badania stosowane charakteryzują silne związki z psychologią kliniczną i zdrowia.

I tak, można wyróżnić następujące obszary działalności badawczej:

1. Badania o skali międzynarodowej, finansowane ze środków Unijnych. Prowadzi się 5 takich programów badawczych:
 - a) Polityka ochrony zdrowia dzieci i młodzieży oraz funkcjonowanie psychospołeczne osób chorych psychicznie
 - b) Opracowanie programów studiów i specjalizacji dotyczących zdrowia, głównie psychicznego i włączenie doń osób z zaburzeniami psychicznymi
 - c) Opracowanie różnorodnych form pomocy psychologicznej dla lekarzy, nauczycieli, pracowników socjalnych rodzin chorych psychicznie,
 - d) Wzbogacanie wiedzy na temat homo i trans fobii w systemie edukacji szkolnej oraz
 - e) Prowadzenie badań nad uwarunkowaniami i skutkami agresji (polsko-włoskie).
2. Badania własne, finansowane ze środków Uczelni odnoszą się analogicznie do zagadnień:
 - a) Zdrowia ze szczególnym uwzględnieniem praktycznych aspektów profilaktyki i promocji zdrowia psychicznego (aż 9 tematów),
 - b) Funkcjonowania psychospołecznego osób z zaburzeniami rozwoju, zachowania, niepełnosprawnych intelektualnie (8 tematów szczegółowych),
 - c) Psychospołecznych aspektów choroby somatycznej i osamotnienia (3 tematy),
 - d) Zachowań agresywnych (10 tematów), ich uwarunkowań i konsekwencji,
 - e) Roli osobowości i kompetencji społecznych w osiąganiu celów życiowych i dobrostanu psychicznego (6 tematów),

- f) Mechanizmów psychologicznych kłamstwa oraz zniekształceń pamięci i innych wyznaczników wiarygodności (3 tematy),
- g) Mechanizmy stereotypów i uprzedzeń etnicznych wśród dzieci Polaków i Romów,
- h) Dobrostan psychiczny jako funkcja treningu meta umiejętności (2 tematy),
- i) Prace nad adaptacją narzędzi badawczych (4 tematy) o istotnym znaczeniu dla poprawy w przyszłości poziomu badań umożliwiających zdobywanie stopni i tytułu naukowego.
- j) Aktualne w obecnej psychologii poznawczej badania nad procesami narracji. Tworzenie sieci (2 tematy).

Sumując, można powiedzieć, że kierunki prowadzonych w Instytucie Psychologii badań są adekwatne do zadań kształcenia, ale w konkretnych wypadkach (programach, sylabusach) są w różnym stopniu odzwierciedlone. Jest to typowy konflikt między ambicjami badaczy, aby podejmować tematykę zgodną z rozwojem danej dyscypliny naukowej, cechującej się nowatorstwem i oryginalnością, a z drugiej – tendencją by utrzymywać, a nawet utrzymywać dotychczasowy stan rzeczy, tworzyć tzw. kanon wiedzy, niezbędny jako podstawa zdobywanego wykształcenia na danym kierunku i specjalności, porównywalny i pozwalający na tzw. równoważność dyplomów w ramach krajów Unii Europejskiej.

Na spotkaniu z pracownikami Instytutu uzyskano wiele informacji wyjaśniających dostrzeżone niekonsekwencje występujące w raporcie samooceny i różnice ocen. Podkreślano fakt współpracy nieformalnej między zespołami badawczymi, twierdząc, że integracja tematyki badawczej na poziomie instytucjonalnym jest bardzo trudna, a z instytucjami zewnętrznymi trudna formalnie, ale merytorycznie możliwa. Podkreślano fakt istnienia konfliktu między administracją centralną szkolnictwa wyższego w Polsce a autonomią uczelni czyli czynnikiem o charakterze lokalnym. Uczelnia ma –ustawową autonomię, ale jest finansowana centralnie, czyli jej autonomia jest ograniczona.

Tak np. wyjazdy na konferencje naukowe są finansowane dwójako: z grantów, z puli rektora (niezależnie od funduszy statutowych) .

Infrastruktura stanowiąca podstawę działalności badawczej jest ciągle w fazie wstępnego rozwoju: brak laboratoriów. Władze Uczelni starają się o zdobycie funduszy na inwestycje o fundamentalnym znaczeniu dla dalszego rozwoju Uczelni, o budowę gmachu mieszczącego laboratorium z prawdziwego zdarzenia.

Poruszając kwestie współpracy międzyinstytucjonalnej zwrócono uwagę na nieformalne możliwości współpracy między 18 uczelniami warszawskimi. Sieć kontaktów nieformalnych ma duże znaczenie dla formowania praktycznych podstaw kształcenia studentów, zwłaszcza organizowania dla nich praktyk.

Pozytywnym wynikiem takiej współpracy jest fakt, że aż 1/5 psychologów znajduje prace w instytucjach psychologicznych. Cechą charakterystyczną kadry zatrudnionej w ASP jest zanurzenie się w różnych formach praktycznej działalności, co ma wpływ na zmianę jakości uprawiania samej praktyki. Uczelnia szanuje zdanie pracodawców, ale nie traktuje ich jako swego dyktatu w pracy zarówno naukowej jak i dydaktycznej.

Sumując: Analiza przedstawionych dokumentów w raporcie samooceny, dokumentów przedstawionych podczas wizytacji, jak prace naukowe, publikowane w redagowanym przez Szkołę czasopiśmie „Psychologia Wychowawcza”, monografii,

prac zbiorowych, spisów publikacji pracowników, załączonych do wykazu kadry naukowej w Raporcie samooceny, —analizy efektów kształcenia oraz —treści wybranych prac magisterskich, można powiedzieć z całą odpowiedzialnością, że mimo pozornego rozproszenia tematyki badawczej, —istnieje wyrazista linia łącząca wszystkie niemal kierunki badań prowadzone przez pracowników Szkoły, a tam, gdzie związki między tematami —są luźne, —a tematy osobne, istnieje szansa na zbliżenie i współpracę. Trudniej natomiast zapewnić takiej integracji odpowiednie finansowanie, które jest ściśle związane ze określonymi restrykcjami i rygorami dyscypliny finansowej sponsorów.

Najważniejszym spoiwem integrującym tematykę naukową jest harmonijny rozwój podstawowych badań w danej dziedzinie i ich przenikanie na zasadzie spełniania —autentycznych —oczekiwań praktyki społecznej. Jest to jednocześnie zapewnienie szansy ich wpływu na osiągnięte efekty kształcenia. W wizytowanej Uczelni ten aspekt kształcenia może być pozytywnie oceniony, jako wyróżniający się. Jednakże zwracano uwagę na brak precyzyjnie opracowanego systemu monitorowania karier zawodowych i uznano to jako zadanie do realizowania w przyszłości.

Udział studentów —w badaniach naukowych polega na zbieraniu danych w badaniach ilościowych, statystycznej analizie danych. Studenci uczestniczyli w realizacji 10 tematów badawczych prowadzonych w Instytucie Psychologii.

Trudno sformułować ocenę udziału doktorantów. —Jest to młody kierunek i studia doktoranckie są zapewne kwestią przyszłości. Natomiast w latach 2008-2013 kadra wzbogaciła się o 7 doktorów (nie w trybie studiów, lecz indywidualnego promotorstwa). Trudno ocenić możliwość realizacji tematów doktorskich poza Uczelnią. Jednak ze względu na bogatą sieć instytucji współpracujących ze Szkołą można przewidywać, że takie możliwości istnieją.

Ocena końcowa 6 kryterium ogólnego ⁴. W pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryterium szczegółowego

Kryterium to jest spełniane w wysokim stopniu ze względu na wyrazistą i spójną tematykę badawczą, powiązaną z misją tej szczególnej Uczelni oraz odpowiednio przygotowaną kadrę pracowników naukowo-badawczych, mających dorobek naukowy, doświadczenie w zakresie kierowania placówkami naukowymi oraz związki z międzynarodowymi kręgami uczonych. Perspektywy rozwoju średniej, pomocniczej kadry są także wyraziste i realistyczne

7. Wsparcie studentów w procesie uczenia się zapewniane przez Uczelnię

- 1) Zasady i procedury rekrutacji studentów są przejrzyste, uwzględniają zasadę równych szans i zapewniają właściwą selekcję kandydatów na dany kierunek studiów;

Zasady i procedury rekrutacji studentów zostały określone w Uchwale Senatu Akademii Pedagogiki Specjalnej w Warszawie z dnia 21 III 2012r. nr 165/11-12 w sprawie zasad i trybu postępowania rekrutacyjnego na rok akademicki 2013/2014. Na podstawie powyższej Uchwały, a także opinii studentów przedstawionych podczas spotkania z ZO PKA należy stwierdzić, że procedura rekrutacyjna jest przejrzysta i obiektywna. Zapisy Uchwały nie zawierają klauzul dyskryminujących, a kryteria rekrutacji zostały oparte na wynikach egzaminów maturalnych. Procedura rekrutacyjna została udostępniona na stronie internetowej Uczelni, co czyni ją powszechnie dostępną.

Zdaniem studentów liczba przyjmowanych studentów na kierunek psychologia jest odpowiednia, a infrastruktura Uczelni zasadniczo pozwala na osiągnięcie efektów kształcenia przez wszystkich przyjętych. Jednocześnie kryteria rekrutacyjne zostały przez studentów określone jako wymagające i pozwalają one na odpowiedni odsiew kandydatów, pozwalający na przyjęcie jedynie tych kandydatów, którzy chcą kontynuować studia na kierunku psychologia.

- 2) system oceny osiągnięć studentów jest zorientowany na proces uczenia się, zawiera standardowe wymagania i zapewnia przejrzystość oraz obiektywizm formułowania ocen;

Na wizytowanym kierunku stosowany jest system oceny osiągnięć studentów zorientowany na ich systematyczną pracę, dzięki czemu sprawdzane są wszystkie rodzaje efektów kształcenia. Cel ten jest realizowany poprzez regularną weryfikację częściową postępów edukacyjnych studentów przeprowadzaną w różnorodnych formach (pytania testowe, opisowe, ustne, prezentacje multimedialne wykorzystujące pracę w zespole). Studenci bardziej cenią sobie praktyczną formę zajęć, chociaż ich zdaniem proporcja pomiędzy wykładami a ćwiczeniami jest odpowiednia.

Nakład pracy studentów został określony poprzez system punktacji ECTS, który studenci mogą odnaleźć w ogólnodostępnych sylabusach. Zdaniem studentów punkty ECTS zostały prawidłowo przypisane do poszczególnych przedmiotów.

System ocen jest prezentowany studentom w czasie pierwszych zajęć organizacyjnych. Studenci mogą go także odnaleźć w Regulaminie Studiów, który został zamieszczony na stronie internetowej Uczelni.

- 3) struktura i organizacja programu ocenianego kierunku studiów sprzyja krajowej i międzynarodowej mobilności studentów

Program kształcenia kierunku psychologia jest przystosowany do międzynarodowej mobilności studentów poprzez zastosowanie systemu punktacji ECTS oraz naukę języka obcego.

Każdemu z przedmiotów została przypisana odpowiednia waga punktów ECTS. Dzięki temu studenci mogą korzystać z transferu swoich osiągnięć uzyskiwanych w innych uczelniach. Studenci chcący wyjechać za granicę, np. w ramach stypendium Erasmus+ nie mają problemów z przenoszeniem swoich osiągnięć – jeżeli przeniesienie to zostało wcześniej uzgodnione z władzami Uczelni.

Studenci mają możliwość nauki jednego języka obcego – głównie jest to język angielski. Podczas zajęć lektoratowych studenci są zapoznawani z fachowym słownictwem dot. psychologii. Studenci chcieliby wprowadzenia do programu studiów drugiego języka obcego - jako fakultatywnego, co pozwoliłoby im na podniesienie swojej pozycji na rynku pracy.

W czasie spotkania z ZO PKA studenci podkreślili, że pomoc administracyjna Uczelni w zakresie skorzystania z zagranicznych wyjazdów stypendialnych mogłaby być na lepszym poziomie. Studenci nie czują się dobrze poinformowani o tym w jaki sposób aplikować o stypendia zagraniczne i nie znają innych programów stypendialnych dostępnych na ich Uczelni. Poza tym, nie są im także znane programy wymiany krajowej.

W tym zakresie rekomendowane jest podjęcie działań mających na celu podniesienie wiedzy studentów i możliwości aplikowania na zagraniczne programy stypendialne.

- 4) system pomocy naukowej, dydaktycznej i materialnej sprzyja rozwojowi naukowemu, społecznemu i zawodowemu studentów oraz skutecznemu osiągnięciu założonych efektów kształcenia.

System opieki naukowej i dydaktycznej nad studentami psychologii jest ukierunkowany na proces systematycznego uczenia się. Studenci są motywowani do bieżącego zapoznawania się z materią poprzez formy weryfikacji cząstkowej, a także przez samych nauczycieli akademickich. Studenci podczas spotkania z ZO PKA odnieśli się pozytywnie do ogółu działań Uczelni kierowanych do nich w tym zakresie. Zwrócili jednak uwagę na błędne opracowanie harmonogramów zajęć oraz małe obciążenie zajęciami na pierwszych latach studiów w porównaniu do roku piątego, kiedy wraz z pisaniami pracy magisterskiej studenci zobowiązani są uczestniczyć w dużej ilości zajęć dydaktycznych. Studenci pozytywnie odnieśli się do systemu opieki naukowej, a zwłaszcza do funkcjonowania kół naukowych i aktywnej postawy nauczycieli akademickich w tym zakresie. W ramach wizytowanego kierunku nie są wykorzystywane techniki i metody kształcenia na odległość, poza przesyłaniem przez niektórych nauczycieli akademickich materiałów dydaktycznych pocztą elektroniczną.

Informacje zawarte w ogólnodostępnych sylabusach należy ocenić pozytywnie. Zarówno w ocenie ZO PKA, jak i samych studentów, sylabusy zostały skonstruowane w sposób czytelny i przejrzysty. Studenci chętnie sięgają do sylabusów celem sprawdzenia tematyki zajęć, czy literatury przedmiotu. Dodatkowo treści w nich zawarte są prezentowane studentom podczas pierwszych zajęć organizacyjnych z każdego przedmiotu.

Studenci korzystają z literatury przedmiotu dostępnej w bibliotece uczelnianej, jednak w liczbie nieodpowiadającej ich potrzebom. W zakresie funkcjonowania biblioteki zgłosili oni liczne zastrzeżenia co do obsługi administracyjnej tej jednostki, a zwłaszcza do jej kompetencji i stopnia uprzejmości.

Studenci pozytywnie odnieśli się do metod motywacyjnych stosowanych przez Władze Uczelni w procesie kształcenia na kierunku psychologia. Metody te są stosowane zarówno przez nauczycieli akademickich, jak również poprzez koła naukowe, czy inne organizacje zachęcające studentom do aktywności nie tylko na polu naukowym.

Podział dotacji budżetowej został dokonany w porozumieniu z odpowiednim organem uczelnianego samorządu studenckiego, co spełnia przesłanki art. 174 ust.2

Ustawy. Studenci pozytywnie odnieśli się do stosowanego przez Uczelnię zakresu opieki materialnej i socjalnej, który pokrywa się z wymogami ustawowymi tj. zawiera podział na stypendium dla najlepszych studentów, stypendium rektora, stypendium socjalne i stypendium dla osób niepełnosprawnych.

Jednostka wspiera rozwój zawodowy studentów poprzez działalność Biura Karier świadczącego usługi doradztwa zawodowego, a także przesyłającego informacje dotyczące zatrudnienia – zwłaszcza do studentów niepełnosprawnych. Organizowane są również spotkania z potencjalnymi pracodawcami.

Uczelnia wspiera studencki ruch kulturowy i społeczny poprzez przekazywanie wsparcia materialnego dla samorządu studenckiego i organizacji studenckich. Samorząd studencki, angażujący się w liczne przedsięwzięcia społeczno-kulturowe ma zagwarantowany budżet, wydzielony ze środków Uczelni, a także własne biuro z pełnym wyposażeniem biurowym. Studenci zaangażowani w rozwój społeczno-kulturalny Uczelni oceniają jej działania w tym zakresie pozytywnie.

Studenci odnoszą się pozytywnie do stosowanego na kierunku psychologia systemu opieki naukowej, dydaktycznej, materialnej i socjalnej, wskazując jedynie na problemy w zakresie funkcjonowania dziekanatu i obsługi administracyjnej biblioteki. Dziekanat niejednokrotnie nie potrafił udzielić studentom satysfakcjonującej odpowiedzi na ich pytania związane m.in. z regulaminem studiów, natomiast obsługa biblioteczna jest niepomocna i nieuprzejma wobec studentów.

Skargi i wnioski składane są przez studentów przede wszystkim w formie ustnej bezpośrednio do Władz Uczelni lub Wydziału – w większości przypadków są one rozpatrywane niezwłocznie. Taka forma załatwiania spraw wydaje się być najbardziej dogodna dla studentów.

Podczas spotkania z ZO PKA studenci odnosili się do swojej Uczelni i Wydziału przychylnie i nie wskazywali zasadniczych uchybień w ich funkcjonowaniu. Jako największą zaletę Uczelni studenci wskazali dobrze wykwalifikowaną kadrę nauczycieli akademickich – praktyków oraz przyjazną atmosferę Uczelni. Największą wadą Uczelni okazało się być opracowywanie harmonogramu zajęć i ich rozkładu w ciągu tygodnia.

Ocena końcowa 7 kryterium ogólnego⁴ w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

- 1)** Zasady i procedury rekrutacyjne są przejrzyste i oparte na obiektywnych kryteriach. Procedura rekrutacyjna jest powszechnie udostępniona.
- 2)** System oceny osiągnięć studentów jest zorientowany na proces systematycznego uczenia się, o czym studenci są informowani poprzez sylabus i zajęcia organizacyjne. Studenci pozytywnie odnoszą się do stosowanego przez Władze Uczelni systemu oceny ich osiągnięć.
- 3)** Studenci mają możliwość odbycia części swoich studiów w zagranicznym ośrodku akademickim, a uzyskane tam osiągnięcia zostaną uznane na macierzystej Uczelni. Studenci są przygotowywani do takiego wyjazdu, m.in. poprzez naukę języków obcych.
- 4)** Studenci wizytowanego kierunku są zadowoleni ze stosowanego przez Uczelnię systemu opieki naukowej, dydaktycznej, materialnej i socjalnej i nie zgłaszają w tym zakresie zasadniczych uwag, poza możliwością usprawnienia funkcjonowania biblioteki i dziekanatu.

8. Jednostka rozwija wewnętrzny system zapewniania jakości zorientowany na osiągnięcie wysokiej kultury jakości kształcenia na ocenianym kierunku studiów.

- 1) Jednostka wypracowała przejrzystą strukturę zarządzania kierunkiem studiów oraz dokonuje systematycznej, kompleksowej oceny efektów kształcenia; wyniki tej oceny stanowią podstawę rewizji programu studiów oraz metod jego realizacji zorientowanej na doskonalenie jakości jego końcowych efektów,

Wewnętrzny System Zapewniania Jakości Kształcenia (WSZJK) w APS wprowadzony został Uchwałą nr 88/09-10 Senatu Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej z dnia 15.09.2010 r., a zasady jego funkcjonowania oraz organizację ustalono w Zarządzeniu nr 137/10-11 Rektora Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej z dnia 12 stycznia 2011 r. W skład systemu wchodzi: Uczelniany Zespół ds. Jakości Kształcenia, Wydziałowe Zespoły ds. Jakości kształcenia oraz Zespoły ds. Jakości kształcenia jednostek międzywydziałowych (Studium Praktycznej Nauki Języków Obcych, Studium Wychowania Fizycznego i Sportu). Działania poszczególnych zespołów koordynuje, powoływany na okres kadencji, Pełnomocnik Rektora ds. Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia.

Działania WSZJK polegają na:

- a) systematycznym zbieraniu, monitorowaniu i analizie wskaźników ilościowych, istotnych dla jakości kształcenia, pozostających w zasobach administracji uczelni, a dotyczących np.: liczby samodzielnych pracowników naukowo-dydaktycznych, struktury kadry i tendencji zmian w strukturze poszczególnych stanowisk, rozmiarów rekrutacji, ogólnej liczby studentów, liczby studentów z zagranicy i wyjeżdżających za granicę, liczebności grup studenckich uczestniczących w poszczególnych formach zajęć, odpadu i odsiewu, liczby absolwentów;
- b) stałym monitorowaniu ocen zajęć dydaktycznych, dokonywanych przez studentów w systemie USOS;
- c) opracowaniu przez wydziałowe i międzywydziałowe zespoły corocznych raportów samooceny, które skupiają się na wybranym w danym roku akademickim obszarze standardów procesu kształcenia. Wyodrębniono cztery obszary analiz będących podstawą sporządzania raportów: jakość bazy materialnej, warunków kształcenia oraz działania systemu USOS (rok akademicki 2010/2011), jakość kadry naukowo-dydaktycznej i administracyjnej oraz studentów (rok akademicki 2011/2012), jakość procesu dydaktycznego i oceny jego efektów (rok akademicki 2012/2013) i jakość przygotowania zawodowego i dostosowanie kwalifikacji do potrzeb rynku pracy (rok akademicki 2013/2014);
- d) opracowaniu przez Uczelniany Zespół ds. Jakości Kształcenia corocznych raportów zbiorczych: raportu prezentującego wskaźniki ilościowe i zbiorczego raportu samooceny. Wszystkie opracowane dotychczas raporty dotyczące jakości kształcenia na Wydziale

Stosowanych Nauk Społecznych (zarówno zespołów uczelnianych jak i wydziałowych) są udostępniane na stronie internetowej wydziału;

- e) otwieraniu dyskusji i wymiany poglądów środowiska akademickiego APS – w kontekście przedstawianych raportów;
- f) monitorowaniu podejmowanych w danym roku akademickim działań naprawczych.

Wewnętrzny System Zapewnienia Jakości wdrażany jest na kilku poziomach: ogólnouczelnianym, wydziałowym i odpowiadającym konkretnemu kierunkowi studiów.

Podnoszenie jakości kształcenia na kierunku psychologia wyraża się poprzez następujące działania Dyrekcji i Rady Naukowej Instytutu:

- stworzenie funkcji „koordynatora przedmiotu”, czyli osoby, która ma kontakt ze wszystkimi nauczycielami akademickimi realizującymi dany przedmiot i czuwa nad procesem dydaktycznym obejmującym zakres tego przedmiotu. Koordynatorem jest prowadzący wykład lub – w innych przypadkach - doświadczony pracownik naukowo-dydaktyczny. Każdy przedmiot realizowany w roku akademickim 2013/2014 ma swojego koordynatora. Lista przedmiotów i koordynatorów zajęć jest znana wszystkim pracownikom Instytutu (załącznik nr 9 do niniejszego raportu).
- monitorowanie i analizowanie jakości realizacji poszczególnych przedmiotów przez pracowników etatowych i współpracowników Instytutu. Analiza taka jest możliwa dzięki systemowi semestralnych ankiet ewaluacyjnych wypełnianych przez studentów. Ankiety przeprowadzane są drogą internetową, z zachowaniem dobrowolności i anonimowości. Indywidualne wyniki ankiet są poufne i dostępne dla Dyrektora Instytutu oraz dla ocenianych. Poufność nie wyklucza upublicznienia nazwisk osób najlepiej ocenionych;
- system hospitacji zajęć dydaktycznych, nastawiony szczególnie na zajęcia prowadzone przez młodszych pracowników naukowo-dydaktycznych i pracowników realizujących zajęcia w trybie prac zleconych. Istotą hospitacji jest obserwacja zajęć i przekazanie informacji zwrotnych prowadzącemu. Dotychczasowe hospitacje w Instytucie Psychologii Stosowanej miały charakter planowy, czas hospitacji był znany osobie prowadzącej zajęcia. Hospitacje są przeprowadzane zgodnie z Zarządzeniem nr 1/13-14 Dziekana Wydziału Stosowanych Nauk Społecznych Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej z dnia 7 lutego 2014 r. w sprawie hospitacji zajęć dydaktycznych w ramach Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia.
- opracowanie analizy SWOT dotyczącej pracy Instytutu oraz dyrekcji. Analizę przeprowadził w 2013 r. zespół psychologów na podstawie danych z ankiet wypełnionych przez pracowników Instytutu oraz i studentów IV i V roku psychologii.

- stworzenie zainteresowanym studentom możliwości udziału w badaniach naukowych prowadzonych przez pracowników, możliwości odbywania wolontariatu w Pracowni Testów Psychologicznych, możliwości udziału we wszystkich konferencjach i seminariach naukowych organizowanych przez Instytut oraz uczestnictwa w spotkaniach kół naukowych studentów psychologii z całej Polski.
- opracowanie ujednoliconych standardów redakcyjnych prac magisterskich – „Standardy redakcyjne i inne informacje dotyczące pisania prac dyplomowych magisterskich na kierunku psychologia”, które zostały umieszczone na stronie internetowej APS w zakładce Studenci.

Zarządzanie kierunkiem

Bieżącą pracę naukową i dydaktyczną Instytutu Psychologii Stosowanej koordynują kierownicy Katedr i Zakładów oraz dyrekcja i sekretariat Instytutu.

Standardy postępowania, wewnętrzne regulacje i innowacje są w Instytucie Psychologii zawsze przedsięwzięciem zbiorowym. Impulsy do zmian pochodzą z różnych stron - od studentów, nauczycieli akademickich, dyrekcji, władz dziekańskich, a także innych osób, organizacji lub instytucji. Dyskusje i konsultacje toczą się w różnych gremiach, najczęściej podczas comiesięcznych zebrań pracowników Instytutu, podczas spotkań Rady Naukowej (wszystkich samodzielnych pracowników naukowych Instytutu Psychologii Stosowanej), na wewnętrznych zebraniach katedr i zakładów, podczas corocznych kilkugodzinnych wyjazdowych spotkań podsumowujących dany rok akademicki, podczas Rad Wydziału, a także w przestrzeni wirtualnej, w której informacje są rozsyłane drogą mailową. Instancją decyzyjną zatwierdzającą ewentualne nowości jest zazwyczaj Dziekan, zasięgający opinii Prodziekana ds. dydaktyki. W przypadku modyfikacji programowych niezbędna jest opinia senackiej Komisji Kształcenia i Spraw Studenckich, działająca poza ramami Instytutu.

Formalne i treściowe oceny procesu zarządzania kierunkiem dokonywane są w sposób zróżnicowany. Nauczyciele akademicy, dla różnych celów, co roku przedstawiają sprawozdania ze swej działalności naukowej, dydaktycznej i organizacyjnej. Działa system ocen studenckich, prowadzone są hospitacje zajęć.

Zrealizowano badania socjologiczne dotyczące tego obszaru. Powstały: „Raport Zespołu ds. Jakości Kształcenia Wydziału Stosowanych Nauk Społecznych w roku akademickim 2011/2012”, będący analizą dokumentów zastanych oraz raport z badań empirycznych „Jakość potencjału kadry akademickiej i studentów APS w latach 2011/2012”. Wnioski z tych

raportów były jedną z przesłanek tworzenia Strategii Rozwoju Wydziału Stosowanych Nauk Społecznych (w tym kierunku psychologia) w APS.

W toku oceny pracy dyplomowych natrafiono na częściowe zawyżanie ocen prac i egzaminów co może świadczyć o potrzebie doskonalenia procedury dyplomowania. Ze względu na pewne uchybienia metodologiczne należałoby zastanowić się nad ujednoliceniem standardów metodologii badań. Istotne jest, że zawyżanie ocen i nieprawidłowości w pracach zauważono głównie u promotorów ze stopniem doktora. Wskazane byłoby również by prace pisane pod promotorstwem doktora były recenzowane przez samodzielnego pracownika naukowego.

- 2) w procesie zapewniania jakości i budowy kultury jakości uczestniczą pracownicy, studenci, absolwenci oraz inni interesariusze zewnętrzni.

W określaniu zakładanych efektów kształcenia brali udział interesariusze wewnętrzni: dyrekcja i pracownicy Instytutu Psychologii Stosowanej oraz Władze Wydziału (opracowanie kierunkowych efektów kształcenia, matrycy efektów i sylabusów).

W procesie weryfikacji zakładanych efektów kształcenia biorą udział interesariusze wewnętrzni: studenci na kierunku psychologia oraz przedstawiciele Samorządu Studenckiego APS. Opinie studentów dotyczące programu kształcenia, charakteru specjalności, przebiegu praktyk czy prowadzenia zajęć są dyskutowane na forum Instytutu i brane pod uwagę przy modernizacji programu kształcenia czy procesu dydaktycznego, a także rozważane przez władze Wydziału Stosowanych Nauk Społecznych.

W proces poprawy jakości kształcenia oraz funkcjonowania wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia nie włączono interesariuszy zewnętrznych.

Tabela nr 1 Ocena możliwości realizacji zakładanych efektów kształcenia.

Zakładane efekty kształcenia	Program i plan studiów	Kadra	Infrastruktura dydaktyczna/biblioteka	Działalność naukowa	Działalność międzynarodowa	Organizacja kształcenia
Wiedza	+	+	+/-	+	+	+
Umiejętności	+	+	+/-	+	+	+
kompetencje społeczne	+	+	+/-	+	+	+

- + - pozwala na pełne osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia
- +/- - budzi zastrzeżenia - pozwala na częściowe osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia
- - nie pozwala na osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

Ocena końcowa 8 kryterium ogólnego³ w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

- 1) W wizytowanej jednostce działa w pełni sprawny system zapewnienia jakości kształcenia. Uczelnia i jednostka wprowadziły szereg procedur projakościowych pozwalających na weryfikację efektów kształcenia. W świetle ocenionych prac dyplomowych doskonalenia wymaga jeszcze procedura dyplomowania. Wskazane byłoby na poziomie prac magisterskich, by przy prowadzeniu prac przez doktora, recenzje wydawał samodzielny pracownik naukowy. Przydatne byłoby również ustalenie ujednoliconych standardów jakościowych w procesie dyplomowania, dotyczących między innymi części metodologicznej pracy czy teoretycznego przeglądu badań.
- 2) W zapewnieniu jakości kształcenia oraz w doskonaleniu systemu dyplomowania biorą udział interesariusze wewnętrzni. Brak jednak udziału w tych pracach interesariuszy zewnętrznych.

9. Podsumowanie

Tabela nr 2 Ocena spełnienia kryteriów oceny programowej

L.p.	Kryterium	Stopień spełnienia kryterium				
		wyróżniająco	w pełni	znacząco	częściowo	niedostatecznie
1	koncepcja rozwoju kierunku		X			
2	cele i efekty kształcenia oraz system ich weryfikacji		X			
3	program studiów		x			
4	zasoby kadrowe		X			
5	infrastruktura dydaktyczna		X			

6	prorowadzenie badań naukowych ²		X			
7	system wsparcia studentów w procesie uczenia się		X			
8	wewnętrzny system zapewnienia jakości		X			

Proces kształcenia w Akademii Pedagogiki Specjalnej na kierunku psychologia został oceniany bardzo pozytywnie. Nie sformułowano istotnych zastrzeżeń co do strategii rozwoju jednostki, realizacji i weryfikacji efektów kształcenia. Zastrzeżeń nie budzi bardzo liczna kadra akademicka i poprawna obsada zajęć dydaktycznych. W jednostce działa rozbudowany system zapewnienia jakości kształcenia.

² Ocena obligatoryjna jedynie dla studiów II stopnia i jednolitych magisterskich.